

# การพยาบาลผู้ป่วยบาดเจ็บสมองและได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะที่ต้องดูแลเป็นพิเศษที่บ้าน: กรณีศึกษา

## Nursing care of brain injury patients and receiving craniectomy with requiring special care at home: a case study

(Received: April 28,2023 ; Revised: April 29,2023 ; Accepted: April 30,2023)

ศศิธร วัตศรี<sup>1</sup>  
Sasithon wadsri<sup>1</sup>

### บทคัดย่อ

ผู้ป่วยชายไทยอายุ 40 ปี เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล วันที่ 30 พฤษภาคม 2563 ด้วยมูลนิธินำส่ง จำเหตุการณ์ไม่ได้ ศีรษะบวมโนบริเวณหน้าผาก มีเลือดออกหูขวา และจมูกทั้ง 2 ข้าง จากขี่รถจักรยานยนต์ชนสุนัข ก่อนมาโรงพยาบาล 30 นาที รักษาตัวในโรงพยาบาลนาน 232 วัน แพทย์จำหน่ายและส่งต่อการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน เพื่อติดตามเยี่ยมบ้าน ซึ่งพบว่าเป็นผู้ป่วยมีภาวะโรคซับซ้อนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษภายหลังจำหน่ายผู้ป่วยมีแผลเจาะคอ มีแผลกดทับ ใส่สายยางเพื่อให้อาหาร และใส่สายสวนปัสสาวะ มีการวางแผนการเยี่ยมออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเยี่ยม ระยะเยี่ยม และระยะสิ้นสุดการเยี่ยม ได้รับการเยี่ยมและติดตามจำนวน 4 ครั้ง ผู้ดูแลผู้ป่วยสามารถดูแลผู้ป่วยได้ ไม่เกิดการกลับมารักษาซ้ำ

จากการศึกษาผู้ป่วย พบว่า การติดตามประเมินปัญหาและความต้องการอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่ได้รับการดูแล ทำให้สามารถวางแผนดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ดูแลให้สอดคล้องกับความต้องการได้อย่างครบถ้วน

**คำสำคัญ :** การพยาบาล, การบาดเจ็บที่สมอง, การผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ, ผู้ป่วยที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

### Abstrat

A 40 year old Thai male patient had an accident from riding a motorcycle into a dog and then was admitted to the hospital on May 30, 2020 by the delivery of foundation. The patient cannot remember the event. The patient's head is swollen on the forehead and the right ear and both nostrils of patient are bleeding. The patient was admitted in the hospital for 232 days and then was discharged and delivered continuous care at home for follow-up visits. It was found that the patient had a complex disease that required special care after discharge. The patient was inserted a urinary catheter. The visit was planned into 3 phases: pre-visit phase, visit phase and end-visit phase. Four follow-up visits were conducted. Caregivers were able to care for the patient without no recurrence of treatment. From the study, it was found that continuous follow-up and assessment of problems and needs throughout the time of care makes it possible to plan care to help patients and caregivers in accordance with their needs completely.

**Keywords:** nursing, traumatic brain injury, craniectomy, patients requiring special care

### บทนำ

การบาดเจ็บสมอง (traumatic brain injury) เป็นการบาดเจ็บที่เกิดจากศีรษะได้รับแรงกระทำจาก

ภายนอกจนเกิดความกระทบกระเทือนต่อสมอง โดยความรุนแรงของการบาดเจ็บสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกตัวได้แก่ระดับความ

<sup>1</sup> กลุ่มงานการพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา

รุนแรงมาก (Severe Head injury) ระดับความรุนแรงปานกลาง (Moderate Head injury) และระดับความรุนแรงน้อย (Mild Head injury) โดยมีระดับความรู้สึกรู้ตัว (Glasgow Coma Score, GCS) 3-8, 9-12 และ 13-15 ตามลำดับ การบาดเจ็บดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิต การสูญเสียสมรรถภาพหรือความพิการ และก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจระดับโลก (Haring RS, Narang K, Canner JK, Asemota AO, George BP, Selvarajah S, et al., 2015) ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากอุบัติเหตุ การจราจรทางถนน จากรายงานความปลอดภัยทางถนนขององค์การอนามัยโลก พ.ศ.2561 รายงานว่าประเทศไทยมีอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร 32.7 คนต่อประชากรแสนคน สูงเป็นอันดับ 9 ของโลก และอันดับ 1 ในเอเชีย มีผู้เสียชีวิต 22,491 คนต่อปีเฉลี่ย 60 คนต่อวัน และพบว่าร้อยละที่ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดเป็นการบาดเจ็บที่ศีรษะร้อยละ 30 นอกจากนั้นการบาดเจ็บที่ศีรษะที่รุนแรงมีอัตราการตายสูงถึงร้อยละ 29 (CDC, 2018) หลังการระบาดของโรค คือ ใน ปี พ.ศ. 2565 พบว่า มีอัตราการตายลดลงเป็น 18 ต่อประชากรแสนคน (กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร กองป้องกัน การบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565) แม้จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจะมีจำนวนลดลง แต่ผู้รอดชีวิตจากการบาดเจ็บที่ศีรษะรุนแรงจะยังคงเป็นภาระทางการแพทย์และเศรษฐกิจในระยะยาวเนื่องจากผู้ป่วยมีภาวะทุพพลภาพ การบาดเจ็บที่ศีรษะรุนแรงทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะวิกฤตจากการบาดเจ็บที่สมอง (Traumatic brain injury) และมีอัตราการเสียชีวิตสูงถึงร้อยละ 36

การดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บสมองระดับปานกลางถึงรุนแรง จึงต้องใช้ความรู้ และทักษะในการประเมินปัญหา เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัย ลดภาวะแทรกซ้อน และกลับไปมีชีวิตที่บ้านตามที่ควรจะเป็นและมีจำนวนมากต้องมีภาวะทุพพลภาพหรือพิการตลอดชีวิต มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมทำให้ขาดรายได้ จากการหยุดงานหรือต้องออกจากงาน ทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการดูแลการฟื้นฟูสภาพ และค่ารักษาพยาบาล (อัญชลี โสภณ และคณะ, 2560)

ประเทศไทยได้ร่วมขับเคลื่อนนโยบายวาระความปลอดภัยทางถนน โดยมี เป้าหมายเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของคนไทยลงครึ่งหนึ่งหรือในอัตรา 12 คนต่อ ประชากรหนึ่งแสนคนภายในปี 2570 นอกจากนี้ปัญหาอุบัติเหตุทางจราจร ถือเป็นหนึ่งในปัญหาด้านการสาธารณสุขที่กำหนดอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี ของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องมุ่งแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) สำหรับโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จากรายงานข้อมูลสารสนเทศทางการแพทย์ ปี 2561-2565 พบว่ามีผู้ป่วยบาดเจ็บทางสมองจำนวน 452, 468, 539 671 และ 658 ราย ตามลำดับ และมีผู้เสียชีวิต จำนวน 68, 71, 66, 82 และ 71 ราย ตามลำดับ โดยปี 2565พบสาเหตุการเสียชีวิตมาจากภาวะแทรกซ้อนจากโรค Pneumonia และ sepsis เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ป่วยบาดเจ็บสมองที่มีความพิการหลงเหลือ ถือได้ว่าเป็นผู้ต้องการการดูแลแบบประคับประคองและมีภาวะโรคซับซ้อน ต้องดูแล เป็นพิเศษ/เฉพาะทางต่อเนื่อง เช่นผู้ป่วยที่มีอุปกรณ์พิเศษติดตัว ผู้ที่เจ็บป่วยมีภาวะโรคซับซ้อน ต้องดูแลต่อจากโรงพยาบาลเพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตที่บ้าน แต่ยังคงต้องการการดูแลใกล้ชิด หรือต้องดูแลเฉพาะในแต่ละปัญหา ตามสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ได้แก่ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง/พิการที่มีภาวะแทรกซ้อน/ทำกิจวัตรประจำวันไม่ได้สูญเสียการทำงานที่ของอวัยวะต่างๆ (สำนักการพยาบาล, 2559)

พยาบาลชุมชนเป็นบุคลากรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการดูแล ให้การพยาบาลแก่ประชาชน กลุ่มสุขภาพดี กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มป่วย ให้การพยาบาลแบบองค์รวมและครอบคลุม 4 มิติ ทั้งสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพ สำหรับการจัดการบริการพยาบาลแก่กลุ่มผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลแบบประคับประคองและมีภาวะพึ่งพิงในชุมชนนั้น โดยมีบทบาทสำคัญได้แก่บทบาท ในการประเมินผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพ ส่งเสริมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองให้กับผู้ป่วยและผู้ดูแลมีการจัดการโรคที่

เหมาะสมและติดตามประเมินผลการดูแลเพื่อปรับให้เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ด้านสุขภาพ เป็นบทบาทที่มีความสำคัญในมิติสร้างเสริมสุขภาพ สนับสนุนและเสริมพลังอำนาจผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนให้สามารถจัดการสุขภาพตนเองได้ โดยเฉพาะรูปแบบบริการผู้ป่วยในชุมชนใช้รูปแบบการพยาบาล ในการสร้างเสริมการจัดการสุขภาพตนเองของกลุ่มผู้ป่วยและผู้ดูแล ที่ต้องการการดูแลแบบระยะยาว และมีภาวะโรคซับซ้อนต้องดูแลเป็นพิเศษ ยึดหลักผู้ป่วยและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (Patient and Family Care Center)

นอกจากนี้ พยาบาลชุมชนจะต้องใช้กระบวนการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยที่บ้านเป็นหลักในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มี 4 ระยะ ได้แก่ 1) ริเริ่มนโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อลดอัตราครองเตียง ลดอัตรา การนอนโรงพยาบาลซ้ำ และลดค่าใช้จ่าย 2) การสร้าง ทีมงานการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน สอนฝึกทักษะให้ผู้ดูแลสามารถดูแลผู้ป่วยต่อเนื่อง ที่บ้านได้เช่นเดียวกับได้รับการดูแลที่โรงพยาบาล โดยมีทีมสหสาขาวิชาชีพร่วมวางแผนการดูแลผู้ป่วย 3) การสร้าง เครือข่ายการดูแล ได้แก่ กลุ่ม องค์กร อาสาสมัคร และองค์กรท้องถิ่นให้งบประมาณสนับสนุน การดูแลผู้ป่วย 4) ได้รูปแบบระบบการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน มีธนาการอุปกรณ์ มีระบบการประเมินสภาพผู้ป่วย ให้การดูแลแบบองค์รวม พยาบาลประสานความร่วมมือ กับหน่วยงาน กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ เกิดเป็นภาคีเครือข่าย ในการดูแลผู้ป่วยที่บ้านอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมเครือข่าย บริการสุขภาพอำเภอเมืองลพบุรี โดยสามารถลดอัตรา ครองเตียง ลดอัตรา การนอนโรงพยาบาลซ้ำ ผู้ป่วยมีภาวะแทรกซ้อนต่ำกว่าเกณฑ์ (สมสมัย รัตนกรिताกุล, 2561)

### วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการพยาบาลผู้ป่วย บาดเจ็บสมองและได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะที่ต้องดูแลเป็นพิเศษที่บ้าน

### กรณีศึกษา

**ข้อมูลทั่วไป** ผู้ป่วยชายไทยอายุ 40 ปี เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ปลุกชะอมขาย และขับรถซาเล้งส่งของ เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลวันที่ 30 พฤษภาคม 2563 เวลา 00.45 น.

**อาการสำคัญ** มุลินธินำส่ง จำเหตุการณ์ไม่ได้ ศีรษะบวมโนบริเวณหน้าผาก มีเลือดออกหูขวา และจมูกทั้ง 2 ข้าง จากซีร็จกรยานยนต์ชนสุนัข ก่อนมาโรงพยาบาล 30 นาที

**ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน** 30 นาทีก่อนมาโรงพยาบาล ผู้ป่วยซีร็จกรยานยนต์เดินทางกลับบ้าน ไม่สวมหมวกนิรภัย (มีการพบปะกับสังสรรค์ ดื่มเบียร์กับเพื่อน) เกิดอุบัติเหตุชนกับสุนัขจากนั้นสลบไป จำเหตุการณ์ไม่ได้ ศีรษะบวมโนบริเวณหน้าผาก มีเลือดออกหูขวา และจมูกทั้ง 2 ข้าง มีผู้เห็นเหตุการณ์แจ้งรถมูลนิธิกู้ชีพฉุกเฉิน นำส่งโรงพยาบาล

**ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต** ปฏิเสธโรคประจำตัว

**ประวัติในครอบครัว** บิดาและมารดาของผู้ป่วยแยกทางกัน ยังมีชีวิต สุขภาพแข็งแรง ผู้ป่วยเป็นบุตรคนที่ 3 ของครอบครัว ผู้ป่วยมีภรรยา 2 คน แยกทางกันกับภรรยาคนแรก ซึ่งมีบุตรสาวด้วยกัน 2 คน บุตรสาวคนโตอายุ 19 ปี แต่งงานแยกครอบครัวแล้วและมีบุตรคนที่ 2 อายุ 14 ปีอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ป่วย ปัจจุบันผู้ป่วยอยู่กับภรรยาใหม่

**เศรษฐกิจ/รายได้** ก่อนเจ็บป่วย ผู้ป่วยทำงานรับจ้างขับรถซาเล้งทำสวนชะอม รายได้ 5,000-6,000 บาท/เดือน รายได้บางส่วน ให้มารดา และเลี้ยงดูบุตร หลังเจ็บป่วยไม่มีรายได้ ภรรยาใหม่ ประกอบอาชีพ ขับรถซาเล้งรับจ้างต้องดูแลใกล้ชิด ทำให้ไม่มีรายได้ อาศัยเงินจากบุตรภรรยาใหม่ และพี่น้องของผู้ป่วย คอยให้ความช่วยเหลือ

**ที่อยู่อาศัย** ปัจจุบันอยู่กับมารดา ลักษณะบ้าน ห่างจากถนน 200 เมตร ลักษณะเป็นบ้านปูนชั้นเดียว ไม่มีทางลาด รถเข็นเข้า - ออกประตูบ้านได้กว้าง 80 เซนติเมตร พื้นปูกระเบื้อง กั้นห้องเป็นสัดส่วน ติดเครื่องปรับอากาศ มีเตียงนอนยืมจาก

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใกล้เคียงให้ยืม ปรับระดับได้ มีอ่างล้างเครื่องมือ/ล้างมือในห้อง

**สังคมและสิ่งแวดล้อม** เดิมผู้ป่วยเป็นคนเงิบๆ สัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านดี สภาพบ้านเป็นบ้านเดี่ยวในชนบท มีบ้านญาติๆอยู่ใกล้ๆกัน

**การสนับสนุนจากสังคมและเครือข่าย** มีอาสาสมัครสาธารณสุข พยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จิตอาสา และพยาบาลจากกลุ่มงานพยาบาลชุมชนและแพทย์เวชศาสตร์ชุมชน ให้การ

ดูแลสนับสนุนด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ให้คำแนะนำหรือลด รับ-ส่ง รวมทั้งเครือข่ายกาชาดจังหวัด ให้การประสานช่วยเหลือในเรื่องเครื่องอุปโภค บริโภค แพมเพอส ต่างๆ เป็นต้น

**การวินิจฉัยโรค** Traumatic brain injury (Subdural hemorrhage) with left craniectomy and Ventriculoperitoneal shunt

### ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ญาติวิตกกังวล</b> เรื่องการดูแลผู้ป่วยเมื่อกลับไปอยู่บ้าน</p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดสมอง ระดับความรู้สึกตัว สับสน ไม่สามารถสื่อสารได้ มีอุปกรณ์ ติดตัว ใส่ท่อเจาะคอ ต้องดูแลหยาเป็นระยะให้อาหารทางสายยาง ใส่สายสวนปัสสาวะ และมีแผลกดทับขนาดใหญ่</li> <li>2. ผู้ป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ คะแนนประเมิน Barthel index 0/20 คะแนน บ่งชี้ว่าต้องพึ่งพาผู้อื่นใน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสมบูรณ์</li> <li>3. ญาติมีสีหน้าไม่แจ่มใส บอกถึงความรู้สึกไม่มั่นใจ ในการดูแลผู้ป่วยเมื่อกลับไปอยู่บ้าน</li> </ol> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ญาติคลายความวิตกกังวลในการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน</li> <li>2. ญาติมีความรู้ ทักษะในการดูแลผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ รวมทั้งดูแลอุปกรณ์ ติดตัวได้ถูกต้อง</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. พูดคุยกับญาติเพื่อประเมินความต้องการการดูแลวางแผนก่อนจำหน่ายผู้ป่วย ฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วย นัดหมายให้ญาติฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วย ติดตามประเมินผลการฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วย และเตรียมความพร้อมสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมในการดูแลผู้ป่วย</li> <li>2. วางแผนการจำหน่ายร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้แก่ หน่วยเวชศาสตร์ฟื้นฟู นักโภชนาการ ในการวางแผนดูแล/เตรียมพร้อมก่อนการจำหน่ายผู้ป่วยเกี่ยวกับอาการ และแผนการรักษาต่อไป การเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน และการปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน</li> <li>3. เปิดโอกาสให้ญาติมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้าน</li> </ol> <p>นัดหมายญาติเพื่อเรียนรู้และฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วยโรคบาดเจ็บสมองและได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะที่ต้องดูแลเป็นพิเศษที่บ้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>3.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับโรค การรักษาที่ผู้ป่วยได้รับ การปฏิบัติตัวที่เหมาะสมภายหลังกลับไปอยู่บ้าน และการเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน ความรู้เกี่ยวกับยาที่ผู้ป่วยได้รับ และการเตรียมอาหารเหลวทางสาย การสังเกตอาการข้างเคียงของยา สังเกตอาการผิดปกติ ได้แก่ มีอาการไข้ เหงื่อออก ตัวเย็น เป็นต้น</li> <li>3.2 แนะนำการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสม จัดห้องนอนให้อยู่ชั้นล่างของบ้าน เพื่อความสะดวกและห้องพักควรมีความสว่าง ป้องกันผู้ป่วยเกิดอุบัติเหตุพลัดตกเตียง</li> <li>3.3 แนะนำการดูแล/ช่วยเหลือผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันที่ถูกต้อง และการสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ ที่ควรมาพบแพทย์ ได้แก่ ดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย อวัยวะสืบพันธุ์ ภายหลังผู้ป่วยขับถ่ายขับผิวน้ำให้แห้ง ทาผิวน้ำด้วยวาสลีนบริเวณขาหนีบและก้นกบให้ทั่ว ป้องกันการระคายเคืองของผิวน้ำจากสิ่งขับถ่าย</li> <li>3.4 จัดทำนอนที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงการนอนกดทับแผลผ่าตัดในช่วงแรกหลังผ่าตัด (1 เดือนแรก) ทานสุกอ่อนนุ่ม หมอนใบเล็ก หนุนรองปุ่มกระดูกสะโพก ตาตุ่มเวลานอนตะแคง</li> <li>3.5 ห้ามเกา หรือแคะสะเก็ดแผลบริเวณศีรษะโดยเฉพาะที่มีท่อระบายน้ำจากโพรงสมองลงช่องท้อง เพราะจะทำให้แผลอักเสบเสี่ยงต่อการติดเชื้อ สังเกต</li> </ol> |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>อาการผิดปกติจากภาวะติดเชื้อของสายระบายน้ำในโพรงสมอง ได้แก่ มีไข้ แผลผ่าตัดมีอาการอักเสบ บวมแดง ร้อน หรือมีเลือดออก</p> <p>4. สังเกตอาการผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ ได้แก่ สาเหตุจากสายระบายน้ำในโพรงสมองระบายน้ำมากเกินไป เช่น มีอาการปวดศีรษะหรือเวียนศีรษะมากเวลาถูกน้ำ มีคลื่นไส้อาเจียน ซึมลง มีแขนขาอ่อนแรงลง มีอาการชักเกร็ง กระตุก เป็นต้น หรือ สาเหตุจากสายระบายน้ำในโพรงสมองไม่ทำงาน เช่น ผู้ป่วยกลับมามีอาการผิดปกติ สับสนมากขึ้น เป็นต้น</p> <p>5. แนะนำการส่งเสริม ฟันฟูสภาพร่างกายและสมองแก่ผู้ป่วย และการป้องกันภาวะแทรกซ้อนเมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน ในด้านการกระตุ้นสมอง ด้านความรู้สึกรู้สึก หนุนพูดคุยกับผู้ป่วยและให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้ป่วยทุกครั้งทั้งในเรื่อง วัน เวลา สถานที่ บุคคล หาปฏิทินหรือนาฬิกาไว้ให้มองเห็นชัดเจน บอกขั้นตอนที่จะให้ผู้ป่วยทำโดยใช้คำพูดที่สั้นๆ เข้าใจง่าย กระตุ้นให้ผู้ป่วยได้พูดคุย ฝึกทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองในเรื่องที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง</p> <p><b>การประเมินผล</b></p> <p>ญาติมีความรู้และทักษะในการดูแลผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การให้อาหาร ทางสายยาง การส่งเสริมความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันให้กับผู้ป่วย การฟันฟูสภาพร่างกาย ภายภาพบำบัด และการป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้ถูกต้อง</p> |
| <p><b>เสี่ยงต่อการอุดกั้นทางเดินหายใจ เนื่องจากมีเสมหะอุดตัน</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. มีเสมหะมาก สีขาว ชุ่ม</li> <li>2. ใส่ท่อเจาะคอ (tracheostomy tube)</li> <li>3. ไม่สามารถไอขับเสมหะได้</li> <li>4. ประเมินสภาพทางเดินหายใจ Lungs มีเสียงเสมหะ อัตราหายใจ 22-24 ครั้ง/นาที</li> <li>5. ประเมิน oxygen saturation 98 %</li> </ol> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <p>ไม่เกิดภาวะทางเดินหายใจอุดกั้น ไม่มีภาวะพร่องออกซิเจน ทางเดินหายใจโล่ง</p> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. อธิบายญาติในการเฝ้าระวังภาวะทางเดินหายใจอุดกั้น โดยประเมินภาวะพร่องออกซิเจน ประเมินอัตราการหายใจ ชีพจร สีของเล็บ ปลายมือปลายเท้า เยื่อบุผิวหนัง ลักษณะการขีด เพื่อพิจารณาการให้ออกซิเจน จัดท่านอนศีรษะสูง เพิ่มพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนก๊าซมากขึ้น</li> <li>2. สอนญาติในการประเมินการหายใจ สังเกตนับการหายใจ จับชีพจร เพื่อให้ทราบความรุนแรงของภาวะพร่องออกซิเจน</li> <li>3. สอนประเมิน oxygen saturation เพื่อวัดระดับความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือด วันละ 1 ครั้งหรือมีการหายใจผิดปกติ</li> <li>4. ทบทวนสอนการดูดเสมหะ เมื่อมีเสมหะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ทางเดินหายใจโล่ง ใส่สายดูดเสมหะอย่างนุ่มนวล รวดเร็วแต่ไม่กระแทกมีการเว้นช่วงพักระหว่างการดูดเสมหะ เพื่อลดความเจ็บปวด</li> <li>5. อธิบายสังเกต อาการผิดปกติที่ควรมาพบแพทย์ เช่น ท่อเจาะคอหลุด หายใจลำบาก หอบเหนื่อย มีเลือดออกในท่อเจาะคอ มีไข้ ไอมากเสมหะข้น</li> </ol> <p><b>การประเมินผล</b></p> <p>ทางเดินหายใจโล่ง ไม่มีเสียงเสมหะ ลักษณะการหายใจปกติ ไม่หอบเหนื่อย อัตราการหายใจ 18-20 ครั้ง/นาที</p> <p>ไม่มีภาวะ Stridor ไม่มีอาการกระวนกระวาย ไม่มีอาการบวมใต้ลิ้นหรือคาง ปลายมือปลายเท้าไม่มี cyanosis, oxygen sat 97-98 %</p>                                                           |
| <p><b>เสี่ยงต่อการติดเชื้อของแผลเจาะคอและทางเดินหายใจ</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. มีเสมหะมาก สีขาว ชุ่ม</li> <li>2. ใส่ท่อเจาะคอ (tracheostomy tube)</li> </ol> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                       | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ประเมินการหายใจ สัญญาณชีพ วัดอุณหภูมิ ลักษณะเสมหะ สีกลิ่น</li> <li>2. ล้างมือก่อนและหลังให้การดูแลผู้ป่วย สวมหน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันแพร่กระจายเชื้อ</li> <li>3. ดูดเสมหะอย่างถูกวิธี ด้วยเทคนิคปราศจากเชื้อ</li> <li>4. ดูแลความสะอาด ปากและฟันเข้า-เย็น เพื่อลดการสะสมเชื้อโรคในช่องปาก</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ไม่มีการติดเชื้อของแผลเจาะคอและทางเดินหายใจ                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>5. ทำแผล รอบท่อเจาะคอวันละ 2 ครั้งหรือทุกครั้งที่มีคราบเสมหะเปื้อน ดูแลให้ผิวหนังรอบๆท่อหลอดลมคอ ให้สะอาด ทำแผลด้วยสำลีชุบน้ำเกลือ (Normal saline) และเช็ดให้แห้ง ใช้ผ้าก๊อสดัดระหว่าง stoma และท่อหลอดลมคอ เพื่อให้ผิวหนังรอบๆแห้งตลอดเวลาและช่วยดูดซับสิ่งขับหลังจาก stoma</p> <p>6. การทำความสะอาดท่อเจาะคอ เริ่มจากล้างมือให้สะอาด ถอดท่อชั้นในออก ล้างด้วยน้ำยาล้างทำความสะอาดทั่วไป ด้านในและด้านนอก ต้มน้ำเดือดประมาณ 5 นาที และเก็บใส่ภาชนะที่สะอาดผ่านการนึ่งหรือต้ม (ใช้หลัก clean technique) เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่บ้านมีโอกาสสัมผัสเชื้อโรคได้น้อยกว่าในโรงพยาบาล เมื่อเย็น หลังทำแผลท่อเจาะคอ นำท่อกลับไปใส่เหมือนเดิม</p> <p>7. การเปลี่ยนสายตึงท่อเจาะคอ ให้เปลี่ยนโดยผู้สหายใหม่ก่อน ถึงตัดสายเก่าไม่ให้แน่นหรือหลวมเกินไป โดยใช้ นิ้วมือสอดได้ 1 นิ้วบริเวณใต้สายตึงท่อ หลอดคอกับผิวหนังบริเวณลำคอป้องกันเกิด pressure sore</p> <p>8. ปรีกษาแพทย์ หู คอ จมูก เพื่อประเมินการนำท่อเจาะค่ออก เมื่อผู้ป่วยหายใจได้สะดวก ไม่มีเสมหะ</p> <p>9. สังเกตอาการผิดปกติ ควรมาพบแพทย์ เช่น ท่อเจาะคอหลุด หายใจลำบาก หอบเหนื่อย มีเลือดออกในท่อเจาะคอ มีไข้ ไอมากเสมหะข้น มีสีเขียว</p> <p>10. ขณะทำความสะอาดร่างกาย หรือออกไปนอกบ้าน ระวังระวังไม่ให้ น้ำ หรือ สิ่งแปลกปลอม เข้าไปในท่อเจาะคอ</p> <p><b>การประเมินผล</b><br/>ไม่มีการติดเชื้อของแผลเจาะคอและทางเดินหายใจ ไม่มีอาการปวด บวมแดง บริเวณแผลรอบท่อเจาะคอ เสมหะ สีขาว ออกเล็กน้อย ผู้ป่วยพบแพทย์ที่แผนก หู คอ จมูก และสามารถนำท่อเจาะค่ออกวันที่ 31 มกราคม 2565</p> |
| <p><b>เสี่ยงต่อการสำลัก เนื่องจากกลืนลำบาก</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <p>1. ผู้ป่วยใส่สายยางให้อาหาร (NG tube)</p> <p>2. ผู้ป่วยกลืนอาหารทางปากไม่ได้</p> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <p>ไม่เกิดการสำลัก</p>                                                                                                                        | <p>1. ประเมินสภาพการกลืนของผู้ป่วย</p> <p>2. สอนและฝึกทักษะการให้อาหารทางสายยาง การจัดเตรียมอาหารที่สะอาด</p> <p>3. อธิบายการจัดท่าศีรษะสูง 45-60 องศา ก่อนให้อาหารทดสอบว่าสายยางอยู่ในกระเพาะอาหารหรือไม่ โดยดูดดูน้ำย่อย ถ้าได้น้ำย่อยแสดงว่าอยู่ในกระเพาะอาหาร</p> <p>4. ถ้ามีเสียงเสมหะ ให้ดูดเสมหะก่อนให้อาหาร หากมีการไอ ขณะให้อาหารต้องหยุดให้ทันที สังเกตอาการผิดปกติ</p> <p>5. ดูแลเปลี่ยนสายยางให้อาหารทุก 1 เดือนหรือเมื่อสกปรก</p> <p><b>การประเมินผล</b><br/>ญาติสามารถ ให้อาหารทางสายยางได้ถูกต้องเตรียมอาหารได้สะอาดเหมาะสม ผู้ป่วยไม่มีอาการสำลัก ได้รับการเปลี่ยนสายยางให้อาหารทุก 1 เดือน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>เสี่ยงต่อการติดเชื้อบริเวณแผลกดทับ</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <p>1. มีแผลกดทับระดับ 4 ที่ สะโพกซ้าย 10 x 12 = 120 cm<sup>2</sup> PUSH Tool 13 คะแนน, สะโพกขวา ขนาด 11x10 = 110 cm<sup>2</sup> PUSH Tool 14 คะแนน และ แผลก้นกบขนาด 12x13 = 156 cm<sup>2</sup> PUSH Tool 16 คะแนน ลักษณะมีเนื้อตาย สีเหลืองและสีดำเล็กน้อย</p> | <p>1. ประเมินผิวหนังโดยเฉพาะบริเวณปุ่มกระดูกและส่วนที่รับน้ำหนักที่ถูกกดทับมีรอยขีดข่วนแดง หรือบวม</p> <p>2. ประเมินสัญญาณชีพ วัดอุณหภูมิ จับชีพจรและวัดความดันโลหิต สังเกตอาการแสดงการติดเชื้อ เช่น มีไข้ อุณหภูมิ T&gt; 38 องศาเซลเซียส P&gt; 90 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ&gt;20/ นาที รายงานแพทย์และดูแลเช็ดตัวลดไข้ ให้ยาลดไข้ Paracetamol (500 mg.) 1 เม็ดทุก 4-6 ชั่วโมง แนะนำให้มาโรงพยาบาลด่วน เพราะมีสัญญาณการติดเชื้อในกระแสโลหิต</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                        | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>2. เคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้</p> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ไม่มีการติดเชื่อบริเวณแผลกดทับ</li> <li>2. เพื่อส่งเสริมการหายของแผลกดทับ</li> <li>3. ไม่เกิดแผลกดทับใหม่</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>3. ประเมินลักษณะแผล ด้วยแบบประเมินการหายของแผลกดทับ (PUSH TOOL) ประกอบด้วยพื้นที่แผล กว้างยาว สิ่งขับหลัง ลักษณะพื้นแผล ความลึกของแผล</li> <li>4. แนะนำการดูแลโดยยึดหลักปราศจากเชื้อ ล้างมือก่อนและหลังทำแผล</li> <li>5. การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลแผลกดทับ การทำความสะอาดแผลอย่างนุ่มนวลและล้างทำความสะอาดแผลอย่างทั่วถึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยจัดสิ่งแปลกปลอมต่างๆ ประเมินสิ่งขับหลังถ้ามากเกินไปจะทำให้ ผิวหนังรอบ ๆ แผล เปื่อยยุ่ยเป็นอาหารของแบคทีเรียมีการติดเชื้อเพิ่มขึ้น และให้ความชุ่มชื้นแก่แผล ซึ่งนำไปสู่การหายของแผล ทำแผลด้วยNSS ส่วนแผลที่เนื้อตายสีเหลืองและดำ ให้ใช้น้ำยาช่วยย่อยสลาย packไว้ 15 นาที ล้างด้วย NSS และให้ความชุ่มชื้น Pack ผ้าก๊อสนุ่มน้ำเกลือหมาดๆ ปิดไว้ ดูแลทำแผลอย่างถูกวิธี</li> <li>6. ดูแลสภาพผิวหนังไม่ให้เปื่อยขึ้น จากการสัมผัสอาจจะทำให้เพิ่มความเป็นกรดต่าง บริเวณผิวหนังทำให้ระคายเคืองด้านเชื้อโรคลดลงเพื่อลดการสัมผัสเชื้อโรค ได้แก่ ทำความสะอาดทันทีหลังขับถ่ายหรืออย่างช้าไม่เกิน 30 นาที เลือกใช้สบู่เหลวสำหรับทารกซึ่งมีค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง 5.2-5.5 ซึ่งมีค่าความเป็นกรดเล็กน้อยมีผลต่อการกำจัดเชื้อแบคทีเรียบริเวณผิวหนังและใช้โคลด์ครีม (Cold cream) กรณิผิวแห้ง ช่วยให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหนัง ระมัดระวังไม่ให้อุจจาระหรือปัสสาวะสัมผัสกับแผล หากปนเปื้อนต้องทำแผลใหม่ทุกครั้ง</li> <li>7. สอนการป้องกันการเกิดแรงกดแรงเสียดสีและแรงเฉือน โดยดูแลพลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมงเพื่อกระตุ้นการไหลเวียนโลหิตการจัดท่านอนศีรษะสูงไม่เกิน 30 มีหมอนคั่นระหว่างเข่าทั้ง 2 ข้าง พร้อมกับยกข้อพับเข่าไม่เกิน 45 องศาและส้นเท้าลอย ส่วนการจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในท่านอนหงายโดยให้เอียงเช่น ท่านอน ต้องจัดให้ศีรษะสูงไม่เกิน 30 องศา กับแนวระนาบซึ่งจะช่วยให้ออกซิเจนมาเลี้ยงเนื้อเยื่อบริเวณปุ่มกระดูกโคนขา การใช้ที่นอนเสริมลดแรงกดชนิดมีการเคลื่อนที่ของลมและชนิดที่ไม่มีการเคลื่อนที่ของลม (ที่นอนโฟม) สามารถช่วยกระจายแรงกดที่เกิดกับหลอดเลือดฝอยกับที่นอนได้ ส่งผลให้ผิวหนังและเนื้อเยื่อบริเวณรอบๆ ได้รับเลือดไปเลี้ยงได้อย่างเพียงพอ</li> <li>8. แนะนำญาติใช้ผ้าขาวเตี๋ยป้องกันผิวหนังของผู้ป่วยเสียดสีกับที่นอน และให้มีคนช่วยเปลี่ยนท่าหลีกเลี่ยง การลากดึง</li> <li>9. การดูแลภาวะโภชนาการส่งเสริมการหายของแผลเพิ่มอาหารประเภทโปรตีน ได้แก่ ไข่หรือเนื้อสัตว์ในอาหาร</li> <li>10. ให้ Feed น้ำระหว่างมื้อ จะช่วยในการคงสภาพระบบการไหลเวียนเลือดและส่งเสริมความสมบูรณ์ของผิวหนังซึ่งควรได้รับน้ำอย่างน้อย 1,000 มิลลิลิตรต่อวันหากไม่มีข้อจำกัด</li> <li>11. ติดตามความก้าวหน้าของแผลกดทับ โดยสอนให้ญาติประเมินแผล และบันทึกรูปภาพส่งทาง LINE</li> </ol> <p>ให้พยาบาลทราบทุกสัปดาห์หรือสังเกตว่าแผลมีความผิดปกติ เช่น มีหนอง มีเนื้อตายเพิ่มขึ้น</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>12. สนับสนุนอุปกรณ์ทำแผล ผ้าก๊อส สำลี น้ำยาล้างแผลและวัสดุปิดแผล จากโรงพยาบาล ทุกเดือนสำหรับอุปกรณ์ set ทำแผล ให้เบิกจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใกล้บ้าน</li> </ol> <p>การประเมินผล</p> |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>แผลกดทับแดงดีแต่ยังไม่เป็นหนอง ไม่มีเนื้อตาย ไม่มีกลิ่นเหม็น ขนาดแผลเท่าเดิม ทุกตำแหน่ง อุนหภูมิกาย 36.5-37.0 องศาเซลเซียสไม่พบแผลกดทับเพิ่มขึ้น</p> <p>ญาติมีความรู้ ความเข้าใจในการทำแผลที่ถูกต้อง มีการส่งภาพแผลให้พยาบาล ทราบเป็นระยะ แผลมีขนาดเล็กลงในสัปดาห์ที่ 4-6 และค่อยๆ เล็กลงตามลำดับ มีการทำแผล pack ด้วย Hydro gel ตาม แผนการรักษา</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ทางเดินปัสสาวะเนื่องจาก</b><br/><b>คาสายสวนปัสสาวะ</b><br/><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. คาสายสวนปัสสาวะ</li> <li>2. ปัสสาวะอุดตัน ไหลไม่สะดวก บางครั้งพบปัสสาวะรั่วซึม</li> </ol> <p><b>วัตถุประสงค์</b><br/>ไม่มีการติดเชื้อจากการคาสายสวนปัสสาวะ</p>                                | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ลดปัจจัยเสี่ยงบริเวณที่สอดใส่สายต่าง ๆ เข้าร่างกาย โดยยึดหลักปราศจากเชื้ออย่างเคร่งครัดทุกกระบวนการ</li> <li>2. ดูแลให้ทางเดินปัสสาวะไหลสะดวกอยู่ในระบบปิด และอยู่ต่ำกว่ากระเพาะปัสสาวะป้องกันการไหลย้อนกลับตรวจดูให้ปัสสาวะไหลลงถุงรองรับปัสสาวะได้สะดวก ดูแลมิให้สายระบายปัสสาวะเกิดการอุดตัน อย่าให้ท่อหักพับงอ และให้ถุงรองรับปัสสาวะอยู่ในระดับต่ำกว่ากระเพาะปัสสาวะ และในทิศทางตั้งฉากกับพื้น เพื่อป้องกันปัสสาวะไหลย้อนกลับ โดยถุงรองรับปัสสาวะไม่วางติดพื้น</li> <li>3. การสวนปัสสาวะเลือกขนาดสายสวนปัสสาวะให้เหมาะสมเพศชาย มีขนาด No. 16 เปลี่ยนสายสวนปัสสาวะอย่างน้อยทุก 1 เดือน</li> <li>4. ตรวจอุณหภูมิของร่างกาย ทุก 4 ชั่วโมง</li> <li>5. แนะนำญาติประเมินอาการแสดง มีไข้ ปัสสาวะขุ่นมีตะกอน สังเกตปริมาณของปัสสาวะที่ออกมา หากพบผิดปกติ รายงานให้พยาบาลทราบเพื่อปรึกษาแพทย์ต่อไป</li> <li>6. ก่อนและหลังให้การดูแลผู้ป่วย จะต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง</li> <li>7. ป้องกันการเคลื่อนของสายสวนปัสสาวะ โดยเฉพาะการเคลื่อนเข้า-ออกของสายสวนปัสสาวะ ตรึงสายสวนปัสสาวะ โดยปิดพลาสติกบริเวณหัวเหวน</li> <li>8. แนะนำให้ทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ด้วยน้ำและน้ำสบู่โดยเฉพาะบริเวณปลายเปิดที่ต่อกับท่อปัสสาวะและซับให้แห้งอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง หรือเมื่อเปื้อนสกปรก</li> <li>9. ก่อนและหลังเทปัสสาวะให้ล้างมือทุกครั้งเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และเมื่อมีการดูแลผู้ป่วย ควรเทปัสสาวะเมื่อมีปริมาณปัสสาวะมากกว่า 2 ใน 3 ของถุง เช็ด 70% Alcohol ที่ข้อต่อ ก่อน-หลังเทปัสสาวะทุกครั้ง และเทปัสสาวะออกจากถุงรองรับปัสสาวะทุกๆ 8 ชม.</li> <li>10. แนะนำให้รับน้ำ ระหว่างมื้อ อย่างน้อย 1,000 ml/วัน เพื่อให้ปัสสาวะไหลสะดวก</li> <li>11. พิจารณารูปแบบการสวนปัสสาวะ เช่น Condom ต่อ Urine Bag หรือสวนปัสสาวะเป็นครั้งคราว (Intermittent catheterization แทนการคาสายสวนปัสสาวะ)</li> </ol> <p>การประเมินผล</p> <p>ไม่มีไข้ อุณหภูมิกาย 36.5-37.0 องศาเซลเซียส ไม่มีการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ ปัสสาวะไหลสะดวก สีปัสสาวะใส ไม่มีตะกอน ไม่ขุ่น ได้รับการถอดสายสวนปัสสาวะเปลี่ยนเป็นถุงยางอนามัยต่อ Urine Bag แทน ประมาณ 2 เดือน หลังจำหน่าย เนื่องจากพบปัญหาหัวรั่วซึมบ่อย</p> |
| <p><b>เสี่ยงต่อภาวะปอดอักเสบจากการสำลัก จาก</b><br/><b>การนอนนาน</b><br/><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. หายใจหอบ อัตราการหายใจ 24 ครั้ง/นาที</li> </ol>                                                                                                                                                            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สอนการจัดท่าให้ผู้ป่วยนอนศีรษะสูง 30 องศา เพื่อป้องกันการไหลย้อนของอาหาร จะช่วยให้อาหารจากกระเพาะอาหารไหลผ่านไปยัง Pylorus ได้ง่าย</li> <li>2. ดูปอดหวั่นให้โล่งโดยเฉพาะบริเวณ Oropharynx ในผู้ป่วยใส่คอท่อ Tracheostomy Tube</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>2. ใส่ท่อเจาะคอ (tracheostomy tube)</p> <p>3. หัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดต่ำ ชีพจร 102 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 96/64 มิลลิเมตรปรอท</p> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <p>เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะปอดอักเสบจากการสำลัก</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>3. สอนการดูแลผู้ป่วยให้อาหารทางสายยาง โดย</p> <p>3.1 จัดทำให้ผู้ป่วยนั่งหรือนอนศีรษะสูง 45 องศา ตลอดเวลาเพื่อป้องกันการเกิด Gastric reflux</p> <p>3.2 จัดให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าศีรษะสูงขณะที่ให้อาหารและหลังให้อาหาร</p> <p>3.3 ตรวจสอบตำแหน่งของสายยางให้อาหาร โดยการฟัง โดยเฉพาะก่อนให้อาหารหรือหลังจากการเปลี่ยน</p> <p>ท่า การดูดเสมหะ การไอ หรืออาเจียน เป็นต้น</p> <p>3.4 ควบคุมปริมาณสารอาหารที่ตกค้างในกระเพาะอาหารก่อนให้อาหารทุกครั้งและถ้าพบว่ามีเศษอาหาร</p> <p>ตกค้างอยู่ในกระเพาะอาหารมากกว่า 100-150 ml ในการให้อาหารเป็นครั้งๆ ให้เลื่อนการให้อาหารออกไปอีก 1 ชั่วโมง</p> <p>การประเมินผล</p> <p>ไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกาย 36.5-37.0 องศาเซลเซียส ฟังเสียงปอดปกติ อัตราการหายใจ 16-20 ครั้ง/นาที</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>การเคลื่อนไหวบกพร่องเนื่องจากกล้ามเนื้อแขนขาข้างขวาอ่อนแรง และมีกล้ามเนื้อเกร็งทั้ง 2 ข้างเกร็ง</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <p>1. ผู้ป่วยลุกเดินช่วยเหลือตนเองไม่ได้ แขนขาข้างขวาอ่อนแรง การรับรู้ต่อความเจ็บปวด อุณหภูมิการสัมผัส</p> <p>การเคลื่อนไหวของข้อกล้ามเนื้อที่ขาขวาลดลง</p> <p>2. ประเมิน Motor power แขน ข้างซ้าย เกรด 4 ขาซ้าย เกรด 3 และแขนและขาข้างขวาเกรด 1 มีเกร็งกล้ามเนื้อทั้ง 2 ข้าง</p> <p>3. ได้รับยา Baclofen 10 mg. 1 tab เข้า ac. and hs <b>วัตถุประสงค์</b></p> <p>เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อโดยให้ญาติช่วยทำ (Passive exercise) ลดการเกร็งของกล้ามเนื้อ ไม่มีข้อยึดติด</p> | <p>1. ประเมินระดับความสามารถของผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันเพื่อวางแผนกับทีมสุขภาพและญาติในการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม ให้ความช่วยเหลือในการทำกายภาพบำบัด</p> <p>2. ร่วมกับนักกายภาพบำบัด สอนญาติผู้ป่วยให้ออกกำลังกายแบบ Passive exercise, Range of motion และ Stretching ข้อต่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ 3 ครั้ง ครั้งละ 15 - 20 นาที</p> <p>3. จัดให้ผู้ป่วยได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ก่อนออกกำลังกายทุกครั้ง</p> <p>4. ดูแลให้ยา Baclofen 10 mg. 1 tab เข้า ac. and hs. เพื่อลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ ตามแผนการรักษาสังเกตอาการข้างเคียงของยาเช่นง่วงซึมผิดปกติ ปริกาแพทย์</p> <p>5. ดูแลและจัดทำท่าของร่างกายของผู้ป่วย โดยให้ศีรษะ ข้อไหล่ ข้อสะโพก และข้อต่างๆ ในท่าที่ถูกต้อง เหมาะสม แนะนำและจัดทำไม่ให้ผู้ป่วยนอนทับร่างกายข้างที่อ่อนแรงแนน ๆ</p> <p>6. สอนผู้ป่วยและญาติในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจากเตียงไปรถเข็น หรือจากรถเข็นไปเตียง</p> <p><b>การประเมินผล</b></p> <p>สามารถยับยั้งแขนขาขวาได้เล็กน้อย และเริ่มมีแรงมากขึ้น นักกายภาพบำบัด สอนญาติช่วยทำ Passive exercise, Range of motion ให้ผู้ป่วยที่เตียงได้ถูกต้อง ผู้ป่วยไม่เกิดการพลัดตกหกล้ม ไม่พบอาการข้อติดแข็งหรือกล้ามเนื้อลีบ อาการเกร็งลดลง</p> |
| <p><b>มีโอกาสดื่มน้ำและอาหาร</b></p> <p><b>ข้อมูลสนับสนุน</b></p> <p>1. มีอาการอ่อนเพลีย ไม่มีแรง รูปร่างผอม ริมฝีปากแห้ง</p> <p>2. ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ Albumin 2.8 g/dl (3.8-5.5), Hemoglobin 7.3 g/dl (12-18), HCT 22% (36-54)</p> <p>3. ใส่สายยางให้อาหาร</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>1. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับอาหาร Feed Blenda® 350 ml x 4 มื้อ เสริมโซเดียม</p> <p>2. ฟอง ตามด้วยน้ำ 50 ml/มื้อ อย่างครบถ้วนตามแผนการรักษาของแพทย์</p> <p>2. ให้น้ำระหว่มื้อ รวมประมาณ 1,000 ml/วัน</p> <p>3. สังเกตความยืดหยุ่นของผิวหนัง (skin turgor) ริมฝีปาก และอาการน้ำตาลในเลือดต่ำ (Hypoglycemia) สัญญาณชีพระดับความรู้สึกตัว</p> <p>4. ติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เมื่อแพทย์นัดมาตรวจซ้ำ</p> <p><b>การประเมินผล</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>วัตถุประสงค์</b><br>ไม่เกิดภาวะขาดสารน้ำและสารอาหาร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | ไม่มีภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ (Hypoglycemia) ความยืดหยุ่นของผิวหนัง (skin turgor) เท่าเดิม ริมฝีปากแห้งเล็กน้อย สัญญาณชีพปกติ ไม่มีไข้ หายใจปกติ ระดับความรู้สึกตัวปกติ ปัสสาวะออกดีสีเหลืองใส น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น 0.5 กิโลกรัม ในแต่ละสัปดาห์ BMI ปกติ (18.5-25.0) ระดับอัลบูมินในเลือด > 3 กรัม ค่า Hb 9 g/dl Hct 30% หรือปกติ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดภาวะติดเชื้อของท่อระบายน้ำในโพรงสมอง</b><br><b>ข้อมูลสนับสนุน</b><br>ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะมีน้ำคั่งในโพรงสมองและได้รับการผ่าตัดใส่ท่อระบายน้ำออกที่ช่องท้อง (Ventriculoperitoneal shunt)<br><b>วัตถุประสงค์</b><br>ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะติดเชื้อของท่อระบายน้ำในโพรงสมองออกทางช่องท้อง                                                                        | 1. ประเมินลักษณะการอักเสบติดเชื้อของผิวหนังบริเวณแผลผ่าตัดที่ศีรษะและหน้าท้อง ผิวหนังบริเวณที่มีการสอดท่อระบายน้ำ ได้แก่ มีลักษณะบวมแดงร้อน มีเลือด/หนองซึมที่แผลผ่าตัดหรือบริเวณผิวหนังที่มีการสอดท่อระบายน้ำจากโพรงสมอง<br>2. ดูแลความสะอาดร่างกายของผู้ป่วยและบริเวณรอยแผลผ่าตัดให้แห้งสะอาด โดยใช้หลักการปราศจากเชื้อ แนะนำให้ญาติควรระวังไม่ให้ผู้ป่วยแกะเกา ผิวหนังบริเวณแผลผ่าตัดหรือบริเวณที่สอดท่อระบายน้ำในโพรงสมองโดยเด็ดขาด ดูแลทาโลชั่น บริเวณผิวหนังป้องกันผิวแห้ง<br>3. ติดตามประเมินอุณหภูมิร่างกาย เมื่อสังเกตว่ามีไข้<br>4. สังเกต ติดตามอาการแสดงบ่งชี้ภาวะติดเชื้อของท่อระบายน้ำในโพรงสมอง ได้แก่ มีไข้สูง ปวดศีรษะบ่อยขึ้นปวดตึงต้นคอ เวลาก้มคางชิดคอรอบๆผิวหนังบริเวณ แผลผ่าตัดเดิม มีอาการอักเสบ บวม แดง แนะนำญาติ สังเกตอาการผิดปกติหากมีอาการดังกล่าวให้แจ้งพยาบาลทราบทันที<br><b>การประเมินผล</b><br>หลังจำหน่ายภายใน 6 เดือน ผู้ป่วยไม่มีไข้ อุณหภูมิร่างกาย 37.0 ถึง 37.3 องศาเซลเซียส ไม่มีอาการปวดตึงต้นคอผิดปกติ บริเวณผิวหนังรอยแผลผ่าตัดที่ศีรษะและหน้าท้องแห้งดี ไม่มี discharge ซึม บริเวณผิวหนังที่มีการสอดใส่ ท่อระบายน้ำปกติดี ไม่พบลักษณะบวม แดง ร้อนและการอักเสบ หรือเกิดเป็นแผลเปิด ไม่มี discharge ซึมผิดปกติ |
| <b>ผู้ป่วยมีโอกาสเกิดภาวะท่อระบายน้ำในโพรงสมองมีการระบายน้ำในโพรงสมองและไขสันหลังมากเกินไป</b><br><b>ข้อมูลสนับสนุน</b><br>ผู้ป่วยภายหลังผ่าตัด มีโอกาสเกิดการระบายน้ำในโพรงสมอง และไขสันหลังมากขึ้นกว่าเดิมจากการใส่ท่อระบายน้ำในโพรงสมองเพื่อการรักษาภาวะน้ำคั่งในโพรงสมอง<br><b>วัตถุประสงค์</b><br>ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะท่อระบายน้ำในโพรงสมองมีการระบายน้ำในโพรงสมองและไขสันหลังมากเกินไป | 1. ประเมิน ติดตามระดับความรู้สึกตัว ประเมินทางระบบประสาท (GCS) สังเกตอาการแสดงที่บ่งชี้การเกิดภาวะ shunt over drainage ได้แก่ มีอาการปวดศีรษะมากเวลาลุกนั่ง เวลาลุกนั่ง ชีพจรเต้นเร็ว เหงื่อออกมากและคลื่นไส้<br>2. ติดตามสังเกตอาการแสดงที่บ่งชี้การเกิดภาวะ shunt over drainage ค่อยๆปรับระดับหัวเตียงสูง 45 องศา และค่อยๆ ปรับระดับขึ้นให้นั่งบนเตียงประมาณ 15 นาทีในช่วงตอนกลางวัน ติดตามสอบถามอาการผิดปกติขณะผู้ป่วยลุกนั่ง<br>3. Feed น้ำอย่างน้อยวันละ 1,000 ml<br>4. แนะนำญาติเฝ้าระวัง ติดตาม สังเกตอาการผิดปกติ ได้แก่ มีอาการปวดศีรษะมาก เวลาจัดท่า เวลาลุกนั่ง คอยสังเกตสีหน้า ผู้ป่วยพยายามสื่อสารสอบถามความรู้สึก การตอบสนองแสดงออกทางสีหน้า แววตาของผู้ป่วย และถ้ามีอาการคลื่นไส้ หากพบอาการดังกล่าว ดูแลให้ผู้ปวยนอนราบที่เตียงและให้แจ้งพยาบาลทันที<br><b>การประเมินผล</b><br>หลังติดตามเยี่ยม 6 เดือน ติดตามสอบถามอาการจากญาติ ผู้ป่วยไม่มีอาการแสดงที่บ่งชี้ภาวะ shunt over drainage มีระดับความรู้สึกตัวคงเดิม E4V1M5 (GCS 10 คะแนน) กำลังแขนขาข้างซ้ายเท่าเดิมเกรด 4 สัญญาณชีพอยู่ในเกณฑ์ปกติ สามารถปรับระดับเตียงให้ลุกนั่งเวลาทำกิจกรรมบนเตียงได้ ไม่มีอาการปวดศีรษะ ไม่มีคลื่นไส้ อาเจียน                                       |

ตารางที่ 1 ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล

| ข้อวินิจฉัยการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | กิจกรรมการพยาบาล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ต้องการคุ้มครองภาวะสุขภาพและพิทักษ์สิทธิข้อมูลส่วนบุคคล</b></p> <p>1. ผู้ป่วยบาดเจ็บสมองหลังเจ็บป่วยนอนพักรักษาในโรงพยาบาล นานประมาณ 7 เดือน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้</p> <p>2. มีอุปกรณ์ติดตัวได้แก่ท่อเจาะคอ สายสวนปัสสาวะ สายยางให้อาหาร มีแผลกดทับ</p> <p>3. ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนผู้พิการ</p> <p>4. รายได้น้อย หลังเจ็บป่วยขาดรายได้ ภาระยาต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดทางครอบครัว รายได้ประมาณ 3,000 บาท/ เดือน (รายได้ของมารดาผู้ป่วยรับจ้าง)</p> <p>5. ในพื้นที่ผู้ป่วยอยู่อาศัยไม่ได้เข้าโครงการ Long term care ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติไม่ได้ เข้าถึงบริการด้านแพมเพสหรือรถรับบริการชุมชน</p> <p><b>วัตถุประสงค์</b></p> <p>เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองภาวะสุขภาพและการพิทักษ์สิทธิ</p> | <p>1. แนะนำจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมประสานจัดเตรียม เตียง ที่นอนลม</p> <p>2. แนะนำการแยกขยะติดเชื้อ ให้นำส่งที่รพ.สต.ใกล้บ้าน แนะนำป้องกันการติดเชื้อในชุมชน</p> <p>3. ดูแลป้องกันอันตรายจากการบาดเจ็บและความพิการ โดยให้การพยาบาลฟื้นฟูสภาพตามแผนการพยาบาลร่วมกับทีมสหวิชาชีพ</p> <p>4. ประสานให้ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนและเข้าถึงแหล่งประโยชน์ในชุมชน เช่น การดูแลจากทีมหมอครอบครัวในพื้นที่ อสม. พยาบาลรพ.สต. หรือองค์กรภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น จิตอาสา เป็นต้น ในการสนับสนุนส่วนตัว เช่น แพมเพส เงินช่วยเหลือและเครื่องอุปโภคบริโภค หรือรถรับ-ส่งในการรับบริการสาธารณสุข</p> <p>5. ประสานขอใบรับรองแพทย์เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนผู้พิการและได้รับสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น</p> <p>6. ญาติขอรับสิทธิในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม และต้องการการดูแลแบบระยะยาวในชุมชน และรักษาต่อเนื่องในโรงพยาบาลตามแพทย์นัด</p> <p><b>การประเมินผล</b></p> <p>มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย มีห้องแยกเป็นสัดส่วน มีเตียงปรับระดับพร้อมราวกันเตียง มีการจัดการขยะติดเชื้อในชุมชนที่เหมาะสม ได้รับการดูแลและฟื้นฟูสภาพจากทีมสหวิชาชีพตามแผนติดตามเยี่ยม อย่างต่อเนื่อง มีระบบรับคำปรึกษาดัวยระบบพยาบาลทางไกล ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนและเข้าถึงแหล่งประโยชน์ในชุมชน ทีมหมอครอบครัวและเครือข่ายสุขภาพในชุมชน ในการสนับสนุน เงินช่วยเหลือและเครื่องอุปโภค บริโภคจากกาชาดจังหวัดหรือการสนับสนุนรถรับส่งจากจิตอาสาในพื้นที่ ได้รับสนับสนุนอุปกรณ์ทำแผลจากโรงพยาบาลทุกเดือน ได้รับการขึ้นทะเบียนผู้พิการและได้รับสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นเช่นรถเข็นนั่ง ขอรับเงินสวัสดิการเดือนละ 800 บาท ญาติตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาพยาบาลโดยไม่ขอรับการผ่าตัดปิดกะโหลกเนื่องจากกลัวภาวะแทรกซ้อนและร่างกายผู้ป่วยไม่พร้อม</p> |
| <p><b>ระยะสิ้นสุดการเยี่ยม</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ได้ประเมินความสามารถทางด้านร่างกายของผู้ป่วยอีกครั้ง และทบทวนความรู้ที่ให้แก่ภรรยา และรับปากว่าจะปฏิบัติต่อเนื่อง แจ้งว่านักกายภาพจะมาให้ทุก 1 เดือน หลังจากนั้นจะเป็นผู้ดูแลในชุมชน อสม. Care giver มาดูแลต่อเนื่องเป็นระยะ ผู้ป่วยได้รับการติดตามเยี่ยมจำนวน 4 ครั้ง ญาติมีความรู้และทักษะในการดูแลผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การให้อาหาร ทางสายยาง การทำแผล การดูแลท่อเจาะคอ การส่งเสริมความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันให้กับผู้ป่วย การฟื้นฟูสภาพร่างกายกายภาพบำบัด และการป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้ถูกต้อง</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

### อภิปรายผล

1. งานการพยาบาลชุมชนเป็นงานที่ต้องมีการดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพราะการบาดเจ็บสมอง มีความบกพร่องด้านร่างกาย ความจำ และสติปัญญา และอุปกรณ์ต่าง ๆ ติดตัว มีความ

ซับซ้อนในการดูแล เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนเช่นการติดเชื้อ อาจทำให้เสียชีวิตได้

2. ผู้ป่วยไม่สามารถดำรงชีวิตได้ลำพังต้องพึ่งพาญาติผู้ดูแลอย่างสมบูรณ์ พยาบาลต้องใช้ทักษะการเสริมพลังอำนาจ ให้กำลังใจแก่ญาติในการดูแลต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ทำ

ให้สามารถประเมินสภาพผู้ป่วย สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการได้ถูกต้อง รวดเร็ว รวมทั้งวางแผนการพยาบาลได้อย่างครอบคลุมเพื่อให้ญาติสามารถดูแลผู้ป่วยได้

3. การดูแลผู้ป่วยที่มีความซับซ้อน ต้องมีการวางแผนการจำหน่ายล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนกลับบ้าน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของบุคลากรทีมสุขภาพทุกคนที่เกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้ป่วยและญาติสามารถปรับตัวกับภาวะสุขภาพที่เปลี่ยนแปลง การวางแผนจำหน่ายควรเริ่มต้นทันทีที่รับผู้ป่วยไว้ในความดูแล ควรให้ความรู้ ฝึกทักษะที่จำเป็นแก่ญาติผู้ดูแล พยาบาลจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเลือกปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ให้สอดคล้องกับระยะการดำเนินของโรคหรือความเปลี่ยนแปลง ประเมินศักยภาพของผู้ป่วย ครอบครัวและสังคม

4. การประสานส่งต่อข้อมูลในการดูแลผู้ป่วยจากโรงพยาบาลสู่ชุมชน ต้องรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสมเช่นโปรแกรม Smart COC ระบบให้คำปรึกษาทางไกล เป็นต้น มีการพัฒนา

ศักยภาพบุคลากรในชุมชนให้มีความพร้อมในการดูแลตลอดจนการพัฒนาคู่มือแนวปฏิบัติต้องทันสมัย รวมทั้งมีระบบสนับสนุนในด้านระบบการให้คำปรึกษาจาก ทีมสหสาขาวิชาชีพ

### ข้อเสนอแนะ

1. รณรงค์นโยบายสาธารณะ การเข้าถึงปลอดภัย สวมหมวกนิรภัยขณะขับขีรถจักรยานยนต์
2. งดการดื่มสุราและการใช้สารเสพติดในขณะที่ขับขีรถหรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร
3. หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในที่มืด หรือจุดเสี่ยงหรือเวลายามวิกาล
4. ในชุมชน ควรติดตั้งไฟทาง สัญญาณจราจรป้ายเตือน การเคารพกฎจราจรโดยเคร่งครัด
5. ทีมสุขภาพที่ให้การดูแลผู้ป่วย ควรได้รับการอบรม พื้นฟูวิชาการอย่างทันสมัยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์สม่ำเสมอ เพื่อให้การพยาบาลมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

### เอกสารอ้างอิง

1. กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2564). รูปแบบในการสร้างเสริมการจัดการสุขภาพตนเองของผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลระยะยาวและผู้ดูแล. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์.
2. กลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานประจำปี 2565 กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค. อักษรกราฟฟิคแอนด์ ดีไซน์
3. ภัณฑิลา ภูมิจิต, ยุพาพร จิตตะสุสุโท และ ชุตติมา ปัญญาประดิษฐ์. (2565). บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะรุนแรงตั้งแต่ในโรงพยาบาลสู่การดูแลที่บ้าน; 28(1): 1-13.
4. ชดช้อย วัฒนะ. (2558). การสนับสนุนการจัดการตนเอง: กลยุทธ์ในการส่งเสริม การควบคุมโรค. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี; 26 (Suppl. 1): 117-127.
5. ธิดา ธรรมรักษา, บุษผาลาภทวี, อมรพลกันเลิศ. (2558). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการบาดเจ็บในผู้ประสบอุบัติเหตุจราจร ในหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. วารสารโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ; 1(1): 13-25.
6. นครชัย เผื่อนปฐม, และธีรเดช ศรีกิจวิไลกุล. (2562). แนวทางเวชปฏิบัติกรณีสมองบาดเจ็บ (Clinical practice guidelines for traumatic brain injury). พรอสเพอริสพลัส จำกัด.
7. ปาณิสรา บุญยรัตกลิน. (2561). การดูแลระยะยาวกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน: บทบาทพยาบาล. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย; 11(1): 47-59.
8. เพ็ญญา จายวรรณ, พิกุล นันทชัยพันธ์, และฉวีวรรณ ธงชัย. (2559). ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อความสามารถในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บสมอง. พยาบาลสาร; 43(1): 95-106.

- 9.วิทยาลัยประสาทศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย, ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย, กรมการ แพทย์  
กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข, กรมแพทย์ ทหารบก,กรม  
แพทย์ทหารอากาศและสำนักงานคณะ กรรมการการอุดมศึกษา. (2556). แนวทางเวชปฏิบัติกรณีสมอง  
บาดเจ็บ(Clinical Practice Guidelines for Traumatic Brain Injury). บริษัทธนเพรส จำกัด.
- 10.สมสมัย รัตนกริฑากุล, สุริย์รัตน์ ธนากิจ, นิสากร กรุงไกรเพชรและอริสรา ฤทธิงาม. (2561). การพัฒนาระบบการ  
ดูแลผู้ป่วยที่บ้าน: กรณีศึกษานวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลคลองใหญ่ จังหวัด  
ตราด. วารสารวารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; 26(1): 1-9.
- 11.สำนักงานการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). มาตรฐานการพยาบาลในชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.  
สำนักพิมพ์สื่อตะวัน จำกัด.
- 12.อัญชลี โสภณ, ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์, ไพรวลัย พรหมที, สุรกรานต์ ยุทธเกษมสันต์, และอรไท โพธิ์ไชยแสน.  
(2560). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยบาดเจ็บสมองระดับรุนแรง โดยใช้การจัดการรายกรณี. วารสาร  
พยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 29(3): 126-138.
- 13.Brain Trauma Foundation [BTF]. (2007). Guidelines for the management of severe traumatic brain  
injury 3rd edition. J Neurotrauma; 24(1): 1-95.
- 14.Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2017). Traumatic brain injury & concussion.  
<http://www.cdc.gov/traumaticbraininjury/data/index.html>.
- 15.Haring RS, Narang K, Canner JK, Asemota AO, George BP, Selvarajah S, et al. (2015). Survival of  
Patients with Traumatic Brain Injury in Khon Kaen Hospital During 2008-2018. KKU Research  
Journal (Graduate Studies). 21(3). 139-150.
- 16.Lewis, S., Bucher, L., Heitkemper, M., & Harding, M. (2017). Medical-surgical nursing: Assessment and  
management of clinical problems (10th ed.). St. Louis, Missouri: Elsevier, Inc.
- 17.Timby, B. K., & Smith, N. E. (2014). Introductory medical-surgical nursing (11st ed.). Philadelphia:  
Lippincott Williams & Wilkins.